

МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДИПЛОМАТИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

**VIII МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ІНОЗЕМНА МОВА ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ
ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ДИПЛОМАТІВ
ТА ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ЗОВНІШНІХ ЗНОСИН»**

(Київ, 3 червня 2016 р.)

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Київ
Дипломатична академія України при МЗС України
2016

УДК 327 : 378 : 81
ББК 74
І 67

*Тиражування без офіційного дозволу Дипломатичної академії України
при МЗС України забороняється*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Бабюк В. А., кандидат філологічних наук, доцент
Євтушенко Л. І., кандидат філологічних наук, доцент
Жалоба І. В., доктор історичних наук, професор
Ліпко І. П., кандидат філологічних наук, доцент
Соколовська Л. А., кандидат педагогічних наук, доцент
Татаренко Н. О., кандидат економічних наук, професор
Троян С. С., доктор історичних наук, професор
Ціватий В. Г., кандидат історичних наук, доцент
Шевченко О. Л., кандидат філологічних наук, доцент
Шергін С. О., доктор політичних наук, професор
Шпак Н. А., кандидат філологічних наук, доцент

Рецензенти:

Блик Наталія Леонідівна – канд. філол. наук, доцент
(Інститут філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка)

Грущинська Наталія Миколаївна – доктор екон. наук, професор
(Дипломатична академія України при Міністерстві закордонних справ України)

Жалай Василь Якович – канд. філол. наук, доцент
(Центр наукових досліджень та викладання іноземних мов НАН України)

*Рекомендовано до друку Вченою радою Дипломатичної академії України
при МЗС України, протокол № 06 від 16 червня 2016 року*

І 67 Іноземна мова професійного спрямування як складова підготовки дипломатів та фахівців у сфері зовнішніх зносин: зб. наук. праць / за ред. В.Г. Ціватого, Н.А. Шпак, Л.А. Соколовської – К.: ДАУ при МЗС України, 2016. – 128 с.

У збірнику наукових праць публікуються матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Іноземна мова професійного спрямування як складова підготовки дипломатів та фахівців у сфері зовнішніх зносин» (м. Київ, 3 червня 2016 року).

Даний збірник може бути використаний у забезпеченні навчального процесу професорсько-викладацьким складом вищих навчальних закладів, науковцями, дипломатами, слухачами і студентами, підготовка яких здійснюється за мовними програмами у сфері зовнішніх зносин.

УДК 327 : 378 : 81

ISBN 978-617-7037-08-7

ББК 74

© Дипломатична академія України при
Міністерстві закордонних справ України, 2016

глобальних комунікативних блоків, через виокремлення та осмислення мовної структури, знову до актів діяльності, але вже іншого рівня.

Таким чином, дидактичні можливості ділової гри є фактором підвищення ефективності процесу формування навичок іншомовного професійного спілкування та засобом створення умов набуття професійного досвіду в умовах навчальної аудиторії.

Артеменко Т. М.,
кандидат філологічних наук, доцент,
кафедра іноземних мов №2,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

КОМУНІКАТИВНА СПРЯМОВАНІСТЬ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Мова, яка є головним посередником у міжкультурному комунікативному процесі, виникає, розвивається і існує як соціальний феномен. Актуальність вивчення іноземної мови у широкому соціокультурному контексті пов'язана з потребою суспільства у фахівцях різного профілю, в тому числі юристах, які добре володіють іноземною мовою, що є запорукою їх успішної професійної діяльності. Інтеграція України у світовий освітній простір вимагає удосконалення системи викладання іноземної мови з метою підготовки фахівців, які володіють мовою як засобом міжкультурної комунікації. При цьому увага повинна приділятися комунікативному підходу,

при якому враховуються комунікативні призначення мовних одиниць, їх співвідношення з поведінкою, діяльністю та соціальним статусом людини. Питання мовної поведінки широко досліджуються. Результати цих досліджень втілюються в практику викладання іноземної мови.

На сучасному етапі об'єктом навчання іноземної мови у вищих навчальних закладах є мовна комунікативна діяльність, при якій мова використовується для цілей комунікації. Аналізуються фактори, які забезпечують успішне використання мови для досягнення певних цілей. Зазначений підхід до викладання іноземної мови є ефективною стратегією оптимізації цього процесу. Такий підхід вимагає від викладача зміни методики викладання на таку, при якій мова вивчається як засіб впливу однієї людини на іншу у процесі комунікативної діяльності. Важливим фактором, що сприяє цьому впливу та реалізації комунікативної інтенції комунікантів, є їх соціальна роль, урахування якої допомагає інтерпретувати значення мовних дій.

Теорія мовленнєвого впливу вивчає механізми варіативної інтерпретації при функціонуванні мовної системи у будь-якій сфері діяльності людини, при цьому вивчаються пріоритетні фактори успішного використання мови комунікантами для здійснення їх цілей. Необхідним для студентів стає аналіз реального функціонування мови, при якому беруться до уваги не тільки лінгвістичні, а й соціальні, психологічні та екстралінгвістичні фактори. Для роз'яснення дійсної суті мови викладач повинен звертати увагу студентів на комунікативні аспекти мовленнєвої діяльності, комунікативне призначення мови, а не тільки вивчати з ними систему мовних форм.

Навчитися використовувати мову для успішної комунікації, для реалізації комунікативних завдань є основною метою вивчення мови. Реальне функціонування мовних оди-

ниць, яке відображає їх комунікативне призначення, можна спостерігати і вивчати на прикладі обміну репліками. Саме простий обмін репліками, який є прикладом діалогічної форми мови, може вважатися основною структурною одиницею мовленнєвого спілкування. Вивчення змістовних сторін діалогу, аналіз його семантичних особливостей і прагматичних параметрів повинен бути у центрі уваги викладача іноземної мови. Це допомагає дослідити комунікативні інтенції комунікантів, які реалізуються у різноманітних тактиках і стратегіях спілкування.

Одним з прикладів такого аналізу діалогічного мовлення є дослідження комунікативної стратегії дисоціації, яка конкретизується тактикою протиставлення і широко використовується в комунікативному процесі. Діалогічні взаємодії протиставлення обумовлені певними цілями комунікантів. У сфері протиставлення можуть реалізуватися принципи антитези і компромісу. Принцип антитези передбачає діаметральну протилежність явищ, про які йдеться в початковій репліці та репліці- відповіді. Логічною основою антитези є взаємне заперечення, яке може знаходити відображення у вигляді експліцитного заперечення у репліці-відповіді. Воно також може бути висловлено імпліцитно за допомогою смислового протиставлення реплік діалогу.

У сфері відношень протиставлення можуть спостерігатися експліцитні елементи, які входять до складу початкової репліки та репліки-відповіді, наприклад, предикати, які виражають протилежні поняття. Значення протиставлення може інтенсифікуватися за допомогою форматорів впевненості. Комунікативні одиниці протиставлення можуть включати номінації часу та місця. Опозиційні відношення можуть супроводжуватися узагальненням суб'єктних номінацій, яке базується на протиставленні зі заміною суб'єкту, який пере-

дає конкретне значення. Опозиційні відношення також можуть виникати між імпліцитними елементами початкової репліки та їх експліцитними корелянтами у репліці-відповіді. Репліки діалогу можуть виражати частковий компроміс, який не завжди є однозначним. Вони можуть мати різні відтінки, наприклад, відтінки обмеження та доповнення. Дисоціативно спрямовані репліки характеризуються синкретизмом різних прагматичних значень, наприклад, значенням незгоди і протиставлення. Відношення протиставлення можуть бути посилені синтаксичним паралелізмом. Репліка-відповідь даного типу може містити аргументацію, яка використовується для впливу на аудиторію. Комуникант обирає певні мовні засоби, які в певній мірі відображають його наміри. При цьому елемент оцінки часто є частиною аргументації.

При формуванні іншомовної комунікативної компетенції, яка є необхідною складовою навчання іноземних мов на сучасному етапі, слід звертати увагу студентів на той факт, що будь-який мовний вислів має елемент, який демонструє відношення комуниканта до питання, яке він висвітлює. Важливим завданням викладача іноземної мови на сучасному етапі є навчання студентів розуміти мову у широкому соціокультурному контексті. Студент повинен розуміти, що кожна мовленнєва дія може впливати на співрозмовника, і він може використовувати її для досягнення певної мети. Для впливу на адресата адресант може використовувати реальні аргументи, аргументи, які спрямовані на те, щоб викликати у адресата певні почуття, завоювати, наприклад, його симпатії. Для досягнення цього необхідно ураховувати соціальні, психологічні і екстралінгвістичні фактори. Навчити ураховувати і використовувати ці фактори при спілкуванні є задачею викладача. Семантико-прагматичний аналіз мовного матеріалу допоможе вирішенню цієї задачі.